

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 16 lipca 2020 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie sygnatura akt X U 775/18 z odwołania H. S. prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą pod nazwą (...) Fotograficzna (...) H. M. w Ł. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przy udziale zainteresowanego S. M. (1) o świadczenie rehabilitacyjne, zobowiązanie do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia rehabilitacyjnego zasiłek chorobowy, zobowiązanie do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego na skutek odwołania od decyzji z dnia 27 lipca 2018 roku w sprawie numer (...), zmienionej decyzją z dnia 6 września 2019r. nr (...)

1. zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 27 lipca 2018r. w punkcie drugim i nie zobowiązał płatnika składek H. M. do zwrotu zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego wypłaconego S. M. (1) za okres od 26 czerwca 2017r. do 31 marca 2018r. w łącznej kwocie 17.057,68 zł wraz z odsetkami,

2. w pozostałym zakresie oddalił odwołanie.

3. zasądził od pozwanego na rzecz wnioskodawczyni kwotę 90 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego

Powyższe orzeczenie zapadło w następujących okolicznościach i w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

Decyzją z dnia 27 lipca 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie art.84 ust.6 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych odmówił S. M. (1) prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 26 czerwca 2017 r. do dnia 27 grudnia 2017r. oraz do świadczenia rehabilitacyjnego od dnia 25 grudnia 2017 r. do dnia 24 kwietnia 2018 r. oraz zobowiązał płatnika składek Pracownię Fotograficzną M. – H. M. do zwrotu nienależnie wypłaconego S. M. (1) zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 26 czerwca 2017r. do 31 marca 2018r. w kwocie 17.057,68 zł i odsetek w kwocie 779,71 zł.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż H. M. zgłosiła S. M. (1) od 1 marca 2017r. do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z tytułu współpracy przy prowadzonej przez nią pozarolniczej działalności gospodarczej.

Decyzją z dnia 6 września 2019r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. zmienił decyzję z dnia 27 lipca 2018r. w zakresie odsetek naliczając je od dnia następnego po dniu doręczenia decyzji zmienianej.

S. M. (1) przyznano i wypłacono zasiłek chorobowy za okres od dnia 26 czerwca 2017 r. do dnia 27 grudnia 2017r. oraz do świadczenia rehabilitacyjnego od dnia 25 grudnia 2017 r. do dnia 24 kwietnia 2018r. We wniosku o świadczenie rehabilitacyjne z dnia 6 grudnia 2017r. S. M. (1) podał, iż ma prawo do emerytury z Łotewskiej Państwowej Agencji (...).

Decyzją z dnia 31 stycznia 2018r. pozwany przyznał S. M. (1) prawo do świadczenia rehabilitacyjnego na okres od 25 grudnia 2017r. do 23 kwietnia 2018r.

Decyzją z dnia 12 lipca 2018r. ZUS I Oddział w Ł. stwierdził, iż S. M. (1) nie podlega ubezpieczeniom społecznym jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą działalność gospodarczą od dnia 1 marca 2017r.

Wyrokiem z dnia 15 stycznia 2019r. Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie VIII U 1759/18 oddalił odwołanie S. M. (1) od powyższej decyzji, a następnie Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z dnia 13 września 2019r. oddalił apelację od wyroku Sądu Okręgowego

Decyzją z dnia 6 marca 2020r. ZUS I Oddział w Ł. zmienił decyzję z dnia 27 lipca 2018r. w ten sposób, że odmówił S. M. (1) prawa do zasiłku chorobowego za okres od 26 czerwca 2017r. do 24 grudnia 2017r. i prawa do świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 25 grudnia 2017r. do 23 kwietnia 2018r. i od 24 kwietnia 2018r.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, iż odwołanie podlegało w części uwzględnieniu

Sąd wskazał, iż zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. 2019 r., poz. 645 z późn. zm.), zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego. Natomiast świadczenie rehabilitacyjne przysługuje ubezpieczonemu, który po wyczerpaniu zasiłku chorobowego jest nadal niezdolny do pracy, a dalsze leczenie lub rehabilitacja lecznicza rokuje odzyskanie zdolności do pracy. Świadczenie rehabilitacyjne przysługuje przez okres niezbędny do przywrócenia zdolności do pracy, nie dłużej jednak niż przez 12 miesięcy.

Niezdolność do pracy S. M. (1) jest pomiędzy stronami bezsporna. Spornym natomiast było, po pierwsze, czy w związku z niezdolnością do pracy ma on prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego z tego tytułu oraz czy płatnika składek obciąża obowiązek zwrotu wypłaconego przez ZUS S. M. (1) zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego za okres wskazany w decyzji.

Jeśli chodzi o prawo do świadczeń w ocenie Sądu I instancji to S. M. (1) takowego nie posiada z uwagi na to, iż w spornym okresie nie podlegał ubezpieczeniom społecznym. Bezspornym w sprawie jest to, że prawomocnym wyrokiem z dnia 13 września 2019 roku, wydanym w sprawie III AUa 175/19 Sąd Apelacyjny w Łodzi oddalił apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi, co skutkowało utrzymaniem w mocy decyzji z dnia 12 lipca 2018r. stwierdzającej, iż S. M. (1) nie podlega ubezpieczeniom społecznym od dnia 1 marca 2017r. Zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. prawomocne orzeczenie wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Sąd rozpoznający niniejszą sprawę związany jest więc treścią prawomocnego orzeczenia, a to oznacza, że skoro S. M. (1) nie podlegał ubezpieczeniom społecznym, to nie ma prawa do świadczeń z tego ubezpieczenia.

W tym też zakresie Sąd odwołanie oddalił na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Jeśli zaś chodzi o obowiązek zwrotu nienależnie pobranych przez S. M. (1) świadczeń, Sąd Rejonowy podniósł, iż osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu. Zasada ta została wyrażona w treści art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. W tym przepisie ustawodawca określił także, co należy rozumieć przez pojęcie kwot nienależnie pobranych świadczeń. Za takie świadczenia uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania oraz świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot. Przepis art. 84 ust. 6 ustawy systemowej adresowany do płatnika zdaniem Sądu I instancji nie stanowi jednak podstawy zobowiązania go do zwrotu kwot świadczeń pobranych przez inne osoby, gdy istnieje możliwość dochodzenia zwrotu od osoby, której świadczenia faktycznie wypłacono. Przepis ten reguluje wyłącznie taką sytuację, w której pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, a jednocześnie nie można stwierdzić odpowiedzialności osoby w myśl art. 84 ust. 1 i 2 ustawy. Organ rentowy ma w takiej sytuacji podstawy do żądania zwrotu nadpłaconych kwot od odpowiedzialnego za zaistnienie takiej sytuacji płatnika, od którego pochodzące nieprawdziwe informacje

doprowadziły do wypłacenia nienależnych świadczeń (tak wyrok SA w Krakowie z 18 września 2012 r., III AUa 442/12, Lex nr 1223263). W sytuacji, gdy można żądać od osoby, której wypłacono świadczenie jego zwrotu, wówczas płatnik nie jest do tego zwrotu zobowiązany (tak SN w wyroku z dnia 6 sierpnia 2013 r., II UK 11/13: „płatnik składek nie jest zobowiązany do zwrotu świadczeń nienależnie pobranych przez inne osoby, wówczas gdy obowiązujące przepisy umożliwiają dochodzenie zwrotu od osoby, której świadczenie faktycznie wypłacono”). Powyższy wniosek jest logiczny i oczywisty. W kontekście powyższego zdaniem Sądu zobowiązanym do zwrotu w pierwszej kolejności powinien być ten, kto otrzymał nienależne świadczenie, gdyż to on był bezpośrednio bezpodstawnie wzbogacony. Dopiero, gdy nie ma możliwości obciążenia tej osoby obowiązkiem zwrotu nienależnie wypłaconego świadczenia, należy poszukiwać innych zobowiązanych.

Odnosząc powyższe do rozpoznawanej sprawy Sąd stwierdził, iż ZUS nie wykazał, aby nie było możliwości zobowiązania S. M. (1) do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. Pozwany od razu wydał decyzję zobowiązującą płatnika składek do zwrotu świadczenia wypłaconego S. M. (1), co było co najmniej przedwczesne.

Tym samym Sąd Rejonowy uznał, że brak było podstaw do żądania od płatnika składek zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego, dlatego na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd zmienił w tym zakresie zaskarżoną decyzję.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o obowiązujący w dacie złożenia odwołania § 9 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015r. poz.1800).w związku z art.98 kpc.

Apelację od powyższego orzeczenia w części tj w zakresie pkt 1 i 3 wniósł organ rentowy.

Zaskarżonemu wyrokowi w tej części zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego art. 84 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W uzasadnieniu swego stanowiska skarżący podniósł, iż sporne świadczenia zostały

wypłacone wyłącznie na podstawie nieprawdziwych danych zgłoszeniowych przesłanych przez płatnika. Należy przyjąć więc, że winę za wypłacenie świadczenia ponosi tylko i wyłącznie płatnik gdyż sam ubezpieczony nie ma wpływu na informacje znajdujące się w dokumentach zgłoszeniowych sporządzanych wyłącznie przez płatnika składek. Zgodnie z przepisami ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych to płatnik winien prawidłowo sporządzić dokumenty zgłoszeniowe i złożyć je w organie rentowym. Samo stwierdzenie Sądu, że organ rentowy nie wykazał aby nie było możliwości zobowiązania S.M. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń zdaniem organu rentowego jest niewystarczające do zmiany zaskarżonej decyzji gdyż w niniejszej sprawie winę za wypłatę świadczenia ponosi tylko i wyłącznie płatnik. Ponadto zgodnie z uchwałą składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego - Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 11 grudnia 2019 r. sygn. III UZP 7/19 organ rentowy może wybrać płatnika składek jako podmiot zobowiązany do zwrotu świadczenia pobranego nienależnie przez świadczeniobiorcę (art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 300 ze zm.). W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2018 r., UK 673/16 wskazano zaś, że art. 84 ustawy systemowej nie określa kolejności, wedle której organ rentowy ma dochodzić zwrotu świadczenia. Po stronie dłużników nie istnieje zaś współuczestnictwo konieczne. Można zatem sformułować tezę, że to Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyduje, kogo obciąży obowiązek zwrotu. Oznacza to, że warunkiem odpowiedzialności płatnika nie jest wydanie decyzji przeciwko osobie, która pobrała nienależne świadczenie, ani tym bardziej potencjalne sprawdzenie możliwości uzyskania od niej zwrotu świadczenia.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie odwołania.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik powódki wniósł o jej oddalenie jako bezzasadnej nadto zasądzenie od organu rentowego na rzecz płatnika kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych powiększonych o należny podatek wraz z odsetkami. W uzasadnieniu wskazanego stanowiska podniesiono że skoro ZUS brał czynny udział w uzyskaniu prawa do emerytury przez zainteresowanego pobranie nienależnych świadczeń było nie tylko

efektem błędu płatnika ale i organu rentowego. Skoro zaś ZUS nie może być zwolniony z merytorycznej oceny składanych dokumentów zwłaszcza przy uwzględnieniu posiadanej przez niego bazy danych / por wyrok SA w Rzeszowie z 16.02.2017 r. III AUa 698/16 wyrok SN z 25.02.2015 r II UK 127/14 wyrok SA w Gdańsku z 26.10.2015 r. III AUa 807/15 wyrok SA w Katowicach III AUa 1227/08 wyrok SA w Białymstoku III AUa 1131/12, wyrok SA w Poznaniu z 23.07.2009 III AUa 448/09/ Z tych też względów nie można żądać od płatnika zwrotu świadczeń.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył co następuje.

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Co wynika z podniesionych w sprawie zarzutów spór w niniejszej sprawie na etapie apelacji sprowadzał się do rozstrzygnięcia zagadnienia (kwestii braku prawa S. M. (1) do zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego w okresach określonych w zaskarżonych decyzjach strona powodowa wnosząc odpowiedni środek zaskarżenia nie kwestionowała) czy w stosunku do płatnika H. M. w okolicznościach rozpatrywanego przypadku zachodzą podstawy określone w art. 84 ust. 6 ustawy o systemie uprawniające organ rentowy do żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń wypłaconych S. M..

Zgodnie z art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego.

Według art. 84 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Do kwestii dotyczącej zwrotu nienależnie pobranych zasiłków chorobowych, mają w pełnym zakresie zastosowanie art. 84 ust. 1, 2 i 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 963). Warunkiem uznania, iż wypłacone świadczenie, jako mające charakter świadczenia nienależnie pobranego, podlega zwrotowi, jest świadomość osoby, która takie świadczenia pobrała - wynikająca ze stosownego pouczenia - o braku prawa do niego. / I UK 302/16 - wyrok SN - Izba Pracy z dnia 11-07-2017, II UK 753/15 - wyrok SN - Izba Pracy z dnia 08-03-2017 /

Jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot – art. 84 ust. 6 ustawy systemowej.

Przesłanką odpowiedzialności płatnika na podstawie art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 963 ze zm.) jest wina płatnika w niewykonaniu lub nienależytym wykonaniu przekazania organowi rentowemu wymaganych informacji, polegająca na niedochowaniu należytej staranności. /III AUa 384/17 - wyrok SA Łódź z dnia 21-04-2017/

Przy tym co wynika z najnowszego ale ugruntowanego już orzecznictwa dyspozycje art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1778 ze zm.) samodzielnie regulują sankcję pobrania nienależnych świadczeń w razie zawinionego przekazania przez pracodawcę (płatnika składek) nierzetelnych lub nieprawdziwych danych, które miały wpływ na wysokość wypłaconych ubezpieczonej świadczeń zasiłkowych z ubezpieczenia społecznego. Celem art. 84 ust. 6 ustawy systemowej jest w każdym takim

przypadku umożliwienie organowi rentowemu odzyskania świadczeń, które z przyczyn instrumentalnie zawinionych przez pracodawcę-płatnika składek zostały wypłacone nienależnie lub w zawyżonych kwotach osobie zgłoszonej do ubezpieczenia przez pracodawcę, bez potrzeby lub konieczności uprzedniego wykorzystania możliwości żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń od osoby, która je pobrała w zawyżonej wysokości (art. 86 ust. 1 i 2 tej ustawy). Roszczenia przeciwko podmiotom zaangażowanym w nieakceptowalne wyłudzenie świadczeń z ubezpieczenia społecznego mają ponadto status i byt odrębny, tj. niezależny względem siebie do łącznej wysokości pobranych nienależnie świadczeń. Oznacza to, że organ ubezpieczeń społecznych może żądać zwrotu nienależnie pobranych świadczeń od każdego z podmiotów zaangażowanych w wyłudzenie świadczeń z ubezpieczenia społecznego kosztem innych ubezpieczonych i z pokrzywdzeniem funduszu ubezpieczeń społecznych. Nie ma jednoznacznych podstaw prawnych ani przekonującego uzasadnienia do uzależnienia żądania zwrotu przez płatnika składek nienależnie pobranych świadczeń od uprzedniego żądania takiego zwrotu od osoby, która je pobrała (art. 84 ust. 1 i 2 ustawy). /III UK 152/17 - wyrok SN - Izba Pracy z dnia 04-10-2018/

Organ rentowy może wybrać płatnika składek jako podmiot zobowiązany do zwrotu świadczenia pobranego nienależnie przez świadczeniobiorcę (art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 300 ze zm.). /III UZP 7/19 - uchwała SN - Izba Pracy z dnia 11-12-2019/

Przepis art. 84 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych umożliwia organowi rentowemu odzyskanie świadczeń, które z przyczyn instrumentalnie zawinionych przez pracodawcę- płatnika składek zostały wypłacone nienależnie lub w zawyżonych kwotach osobie zgłoszonej do ubezpieczenia przez pracodawcę, bez potrzeby lub konieczności uprzedniego wykorzystania możliwości żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń od osoby, która je pobrała. /II UK 593/17 - postanowienie SN - Izba Pracy z dnia 22-01-2019/

Nieuprawnione jest założenie, że gdy możliwe jest dochodzenie wierzytelności od ubezpieczonego, to nie jest możliwe dochodzenie jej od płatnika. Z art. 84 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1778 ze zm.) nie wynika odpowiedzialność solidarna płatnika i osoby, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych. O odpowiedzialności solidarnej decyduje ustawa (umowa także w stosunkach cywilnych). Na gruncie art. 84 można stwierdzić jedynie podobieństwo do solidarności nieprawidłowej (in solidum). Wierzytelność jest określona i może być dochodzona – przy spełnieniu przesłanek odpowiedzialności – od płatnika lub od tej osoby. Organ rentowy może żądać zwrotu nienależnie pobranego świadczenia zarówno od osoby, która takie świadczenie pobrała, jak i od płatnika składek, jeżeli stwierdzi, że ubezpieczony nie podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu, z którego wypłacono mu zasiłek chorobowy (art. 84 ust. 1, 2 i 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1778 ze zm.). /II UK 673/16 - wyrok SN - Izba Pracy z dnia 07-02-2018 opubl. OSNAPiUS 2019/2/19/.

Przedmiotem zwrotu są świadczenia „przyznane” lub wypłacone przez organ rentowy bez podstawy prawnej z powodu przekazania przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. W tym wypadku płatnik składek (pracodawca) może być obciążony zwrotem świadczenia tylko wówczas, gdy przekazał organowi rentowemu dane stanowiące podstawę przyznania świadczenia oraz gdy były to dane nieprawdziwe. Przekazanie nieprawdziwych danych stanowi czyn niedozwolony, konieczne jest więc stwierdzenie winy według hipotezy: kto przekazuje Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych nieprawdziwe dane, zobowiązany jest do zwrotu kwot świadczonych na ich podstawie Zwrot nienależnie wypłaconych świadczeń przez płatnika składek może być fakultatywny tylko wówczas, gdy niewątpliwy jest obowiązek zwrotu takich świadczeń przez osobę, która je pobrała./ II UK 570/13 - wyrok SN - Izba Pracy z dnia 11-09-2014. opubl. OSNAPiUS 2016/1/11/.

W konsekwencji powyższego Sąd Okręgowy nie podziela zapatrywani Sądu I instancji jakoby art. 84 ust. 6 ustawy systemowej nie stanowił podstawy zobowiązania płatnika do zwrotu kwot pobranych przez inne osoby gdy istnieje możliwość dochodzenia zwrotu od osoby której świadczenia faktycznie wypłacono. Jedną z przesłanek odpowiedzialności płatnika na podstawie przepisu art. 84 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest brak podstaw do żądania zwrotu bezpośrednio od osoby, której te świadczenia wypłacono i skoro jego podstawą jest odpowiedzialność odszkodowawcza (deliktowa), to nie można tej odpowiedzialności stanowiącej sankcję, nakładaną

na płatnika, za wyrządzenie szkody powodującej wypłacenie nienależnych świadczeń przez organ ubezpieczeń społecznych, przerzucać na osobę, której świadczenia wypłacono. /IV P 44/18 - wyrok SR Człuchów z dnia 24-07-2018/ Tym samym prawo organu rentowego do żądania zwrotu bezpośrednio od płatnika H. M. zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego wypłaconego nienależnie S. M. (1) za okres od 26 czerwca 2017r. do 31 marca 2018r. nie może być kwestionowane.

Przy tym Sąd Okręgowy nie traci z pola widzenia – co w odpowiedzi na apelację organu rentowego wywodzi płatniczka, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych, jako organ administracji publicznej odpowiedzialny za wypłatę świadczeń z ubezpieczeń społecznych w każdym przypadku, czyli nawet w przypadku ewentualnego podania przez odwołującego nieprawdziwych danych nie jest zwolniony z dokładnego, merytorycznego zbadania kierowanej do niego dokumentacji. /III AUa 294/14 - wyrok SA Lublin z dnia 28-05-2014/ Nie każde przekazanie przez płatnika składek nieprawdziwych danych skutkuje zastosowaniem wobec pracodawcy sankcji wynikającej z art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) w postaci obowiązku zwrotu nienależnie pobranych świadczeń przyznanych wskutek przekazania przez płatnika tychże danych. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który zaniedbał wykonanie własnych działań polegających na dokładnym i merytorycznym sprawdzeniu przedkładanych dokumentów, za te zaniechania nie może obciążać strony. /III AUa 883/13 - wyrok SA Kraków z dnia 16-01-2014/ Odpowiedzialność płatnika składek z tytułu naprawienia szkody wyrządzonej wskutek podania organowi rentowemu nieprawdziwych danych i spowodowania w ten sposób wypłaty nienależnego świadczenia jest odpowiedzialnością deliktową, opartą na winie sprawcy, która nie ma charakteru absolutnego i nie jest niezależna od zachowania organu rentowego. /III AUa 162/19 - wyrok SA Szczecin z dnia 03-10-2019/ Ponadto co zauważa SN w wyroku z 25.2.2015 r., II UK 127/14, OSNP Nr 11/2016, poz. 143, utrwalony jest pogląd, zgodnie z którym jeżeli pobranie nienależnych świadczeń spowodowane było nie tylko błędem pracodawcy, ale i organu rentowego, nie można żądać od płatnika zwrotu tych świadczeń (zob. także wyrok SA w Gdańsku z 26.10.2015 r., III AUa 807/15, L., wyrok SA w Rzeszowie z 24.6.2015 r., III AUa 206/15, L.; wyrok SA w Lublinie z 28.5.2014 r., III AUa 294/14, L.).

Niemniej jednak czego nie zauważa strona powodowa na mocy decyzji instytucji Łotewskiej z dnia 13 lutego 2017 r. S. M. miał ustalone prawo do emerytury od 26 stycznia 2016 r. Tymczasem od 1 marca 2017 r. został zgłoszony przez płatnika składek jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą u płatnika (...) fotograficzna M. H. M.. Przy czym o posiadanym prawie do emerytury S. M. poinformował organ rentowy dopiero we wniosku z dnia 6.12.2017 o przyznaje prawa do świadczenia rehabilitacyjnego. Do tego czasu płatnik powoływał się na nieprawdziwe dane mające wpływ na prawo do świadczenia. Z gramatycznej wykładni przepisu art. 84 ust. 6 ustawy z 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych wynika, że wypłacenie przez organ rentowy nienależnych świadczeń winno być spowodowane wprowadzeniem organu rentowego w błąd - przekazaniem nieprawdziwych danych przez płatnika lub inny podmiot. (wyrok s.apel w K. z 2008.11.14 III AUa 644/08 LEX nr 551999). W ocenie Sądu zgłoszenie S. M. do (...) i konsekwentne występowanie o prawo do poszczególnych świadczeń zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego z podaniem nieprawdziwych danych nawet w sytuacji gdy organ rentowy był w posiadaniu dokumentów na podstawie których mógł uzyskać wiedzę, że S. M. ma prawo do emerytury nie może być pochytywane jak świadome wprowadzenie organu w błąd.

Na podstawie art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm.) płatnik składek (pracodawca) może być obciążony zwrotem świadczenia w postaci emerytury, gdy przekazał dane stanowiące podstawę przyznania świadczenia organowi rentowemu w formie przewidzianej odpowiednimi przepisami. /I UK 77/09 - wyrok SN - Izba Pracy z dnia 04-08-2009/ Przepisem art. 84 ust. 6 u.s.u.s. objęte są sytuacje przekazywania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych przez płatnika składek danych mających wpływ na podjęcie przez organ rentowy decyzji o przyznaniu ubezpieczonemu prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych i ich wysokości, jeśli dane te okażą się nieprawdziwe. /Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 19 grudnia 2017 r. III AUa 501/17/. Organ rentowy nie może obciążać odpowiedzialnością za własne zaniechanie tylko strony, która działała w granicach określonych przepisami prawa i nie można jej postawić zarzutu, że w wystawionych dokumentach

przedstawiła nieprawidłowe dane, mające istotne znaczenie dla uprawnień z ubezpieczenia społecznego. /III AUa 874/10 - Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie Apel.-W-wa 2011/2/9 - wyrok z dnia 15 grudnia 2010 r./

Na gruncie rozpoznawanej sprawy niewątpliwie płatnicze taki zarzut postawić można. WW. zgłosiła S. M. do ubezpieczeń i wносиła o przyznanie kolejnych świadczeń przemilczając istotne dla przyznania prawa do świadczeń okoliczności. Zatem i z tych względów zaskarżony wyrok nie może się ostać.

Reasumując w ocenie Sądu Okręgowego okoliczności sprawy nie pozwalają na uznanie by zgodnie z zapatrywaniem Sądu I instancji niedopuszczalnym było dochodzenie zwrotu nienależnych świadczeń od płatnika w sytuacji możliwości ich dochodzenia od świadczeniobiorcy. Brak też podstaw do uznania iż nieuprawniona wypłata świadczeń obciążała także organ rentowy

Z tych wszystkich względów, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym i trzecim, a wniesione odwołanie jako bezzasadne, także w zakresie, żądania zobowiązania płatnika składek H. M. do zwrotu zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego wypłaconego S. M. (1) za okres od 26 czerwca 2017 r. do 31 marca 2018 r. wraz z odsetkami oddalił.

/Jacek Chrostek/ /Anna Przybylska/ /Agnieszka Olejniczak-Kosiara/

J.L.